
Dokument ze zasedání

A9-0185/2021

1.6.2021

ZPRÁVA

o zprávách Komise o Bosně a Hercegovině za roky 2019–2020
(2019/2171(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: Paulo Rangel

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	22
INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	23
JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	24

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o zprávách Komise o Bosně a Hercegovině za roky 2019–2020 (2019/2171(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Dohodu o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Bosnou a Hercegovinou na straně druhé a na protokol o úpravě této dohody s cílem zohlednit přistoupení Chorvatské republiky k Evropské unii,
- s ohledem na první schůzi parlamentního výboru pro stabilizaci a přidružení EU–Bosna a Hercegovina, která se konala ve dnech 5.–6. listopadu 2015, na třetí schůzi Rady stabilizace a přidružení EU–Bosna a Hercegovina, která se konala dne 13. července 2018, a na čtvrtou schůzi výboru pro stabilizaci a přidružení EU–Bosna a Hercegovina, která se konala dne 7. listopadu 2019,
- s ohledem na žádost Bosny a Hercegoviny o členství v Evropské unii ze dne 15. února 2016,
- s ohledem na iniciativy regionální spolupráce v jihovýchodní Evropě a celoevropské iniciativy, jako jsou proces spolupráce v jihovýchodní Evropě, proces Brdo-Brijuni, Středoevropská iniciativa, Jadransko-jónská iniciativa, Smlouva o energetickém společenství, Erasmus+, strategie EU pro dunajský a jadransko-jónský region, regionální iniciativa v oblasti migrace, azylu a uprchlíků, regionální komise pro zjišťování skutečností o všech obětech válečných zločinů a dalších závažných případů porušování lidských práv spáchaných na území bývalé Jugoslávie (RECOM), Regionální síť pro přistoupení, Regionální institut pro veřejnou správu, Regionální kancelář pro spolupráci mládeže, Smlouva o Dopravním společenství, Fond pro západní Balkán, Středoevropská dohoda o volném obchodu (CEFTA) a společný regionální trh,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. února 2020 „Posílení procesu přistoupení – přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán“ (COM(2020)0057),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 29. května 2019 „Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2019“ (COM(2019)0260), doprovázené pracovním dokumentem útvarů Komise „Stanovisko Komise k žádosti Bosny a Hercegoviny o členství v Evropské unii“ (COM(2019)0261) a analytickou zprávou (SWD(2019)0222),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. října 2020 „Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2020“ (COM(2020)0660), doprovázené pracovním dokumentem útvarů Komise nazvaným „Bosnia and Herzegovina 2020 Report“ (Zpráva o Bosně a Hercegovině za rok 2020) (SWD(2020)0350),
- s ohledem na Úmluvu o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů, kterou přijala Generální konference UNESCO na svém 33. zasedání dne 20. října 2005,

- s ohledem na své usnesení ze dne 17. prosince 2020 o evropské občanské iniciativě „Minority SafePack – milion podpisů pro rozmanitost v Evropě“¹,
- s ohledem na Úmluvu o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států přijatou dne 25. února 1991,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 25. ledna 2021 o diplomatické činnosti v oblasti klimatu a energetiky – realizace vnějšího rozměru Zelené dohody pro Evropu a na závěry ze dne 20. ledna 2020 o diplomatické činnosti v oblasti klimatu a na závěry ze zasedání Evropské rady ve dnech 10.–11. prosince 2020 o klimatu,
- s ohledem na pracovní dokument Evropské služby pro vnější činnost ze dne 6. listopadu 2020 nazvaný „Plán pro změnu klimatu a obranu“,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 5. června 2020 o posílení spolupráce s partnery ze západního Balkánu v oblasti migrace a bezpečnosti,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 14. října 2019 a 12. října 2020 týkající se Bosny a Hercegoviny a operace EUFOR Althea,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 6. října 2020 „Hospodářský a investiční plán pro západní Balkán“ (COM(2020)0641),
- s ohledem na berlínský proces, zahájený dne 28. srpna 2014, a na summit EU a zemí západního Balkánu, který se konal dne 10. listopadu 2020 v Sofii,
- s ohledem na společné prohlášení ze summitu Evropského parlamentu a představitelů zemí západního Balkánu ze dne 28. ledna 2020,
- s ohledem na Záhřebské prohlášení, které bylo přijato na summitu EU a zemí západního Balkánu v Záhřebu dne 6. května 2020,
- s ohledem na své doporučení ze dne 19. června 2020 Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku k západnímu Balkánu v návaznosti na summit konaný v roce 2020²,
- s ohledem na Sofijské prohlášení přijaté na summitu EU a zemí západního Balkánu dne 17. května 2018 a na připojený „sofijský program priorit“,
- s ohledem na odbornou zprávu o právním státě v Bosně a Hercegovině ze dne 5. prosince 2019,
- s ohledem na stanovisko k ústavní situaci v Bosně a Hercegovině a na pravomoci vysokého představitele přijaté Benátskou komisí na 62. plenárním zasedání (Benátky, 11.–12. března 2005) a následná doporučení Benátské komise týkající se ústavních záležitostí v Bosně a Hercegovině,

---

¹ Přijaté texty, P9_TA(2020)0370.

² Přijaté texty, P9_TA(2020)0168.

- s ohledem na Evropskou chartu místní samosprávy,
- s ohledem na závěrečnou zprávu Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) ze dne 25. ledna 2019 o všeobecných volbách v Bosně a Hercegovině, které se konaly dne 7. října 2018,
- s ohledem na Prohlášení partnerských zemí západního Balkánu o integraci Romů v rámci procesu rozšiřování EU, schválené dne 5. července 2009 a známé jako „Poznaňské prohlášení“ a na sdělení Komise „A Union of Equality: EU Roma strategic framework for equality, inclusion and participation“ (Unie rovnosti: strategický rámec EU pro romskou menšinu – rovnost, začlenění a účast) (SWD(2020)0530),
- s ohledem na publikaci OBSE ze dne 26. října 2020 nazvanou „Two Schools under One Roof: The Most Visible Example of Discrimination in Education in Bosnia and Herzegovina“ (Dvě školy pod jednou střešou: nejviditelnější příklad diskriminace ve vzdělávání v Bosně a Hercegovině),
- s ohledem na usnesení o provádění Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin Bosnou a Hercegovinou, které přijal Výbor ministrů Rady Evropy dne 12. června 2019,
- s ohledem na dokument nazvaný „Společné sociální a hospodářské reformy na období 2019–2022“, který přijaly vlády samosprávných celků dne 10. října 2019, a na dokument Rady ministrů ze dne 30. ledna 2020 nazvaný „Sociální a hospodářské reformy v Bosně a Hercegovině na období 2020–2022“,
- s ohledem na 58. zprávu vysokého představitele pro provádění mírové dohody v Bosně a Hercegovině pro Radu bezpečnosti OSN a na jeho předchozí zprávy,
- s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN 2549 (2020) ze dne 5. listopadu 2020, kterou se prodlužuje mandát operace Althea,
- s ohledem na své usnesení ze dne 9. července 2015 o připomínce událostí ve Srebrenici³, na usnesení ze dne 15. ledna 2009⁴ o Srebrenici a na usnesení ze dne 7. července 2005 o Balkánu deset let po Srebrenici⁵,
- s ohledem na své usnesení ze dne 2. dubna 2009 o svědomí Evropy a totalitě⁶,
- s ohledem na své usnesení ze dne 19. září 2019 o významu evropské paměti pro budoucnost Evropy⁷,
- s ohledem na usnesení Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 12. listopadu 2020, kterým se zavádí rozšířená částečná dohoda o středisku pro sledování výuky historie v Evropě,
- s ohledem na závěry Rady o prioritách EU pro spolupráci s Radou Evropy na období

³ Úř. věst. C 265, 11.8.2017, s. 142.

⁴ Úř. věst. C 46E, 24.2.2010, s. 111.

⁵ Úř. věst. C 157E, 6.7.2006, s. 468.

⁶ Úř. věst. C 137E, 27.5.2010, s. 25.

⁷ Úř. věst. C 171, 6.5.2021, s. 25.

2020–2022,

- s ohledem na své usnesení ze dne 17. prosince 2015 o 20. výročí Daytonské mírové dohody⁸,
  - s ohledem na své usnesení ze dne 13. listopadu 2018 o minimálních standardech pro menšiny v EU⁹,
  - s ohledem na své usnesení ze dne 11. září 2013 o evropských jazycích, jimž hrozí zánik, a o jazykové rozmanitosti v Evropské unii¹⁰,
  - s ohledem na společné prohlášení vysokého představitele Josepa Borrell a komisaře Olivera Várhelyiho ze dne 21. prosince 2020 o konání místních voleb v Mostaru,
  - s ohledem na rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN o vytvoření Mezinárodního reziduálního mechanismu OSN pro trestní tribunály („mechanismus“), který plní řadu základních funkcí dříve vykonávaných Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY), jeho zprávy, úspěchy a doporučení,
  - s ohledem na zprávu Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii ze dne 1. července 2017,
  - s ohledem na zprávu žalobce Mezinárodního reziduálního mechanismu pro trestní tribunály o pokroku ze dne 19. května 2020,
  - s ohledem na svá předchozí usnesení o této zemi,
  - s ohledem na článek 54 svého jednacího řádu,
  - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9-0185/2021),
- A. vzhledem k tomu, že proces stabilizace a přidružení a žádost Bosny a Hercegoviny o členství v EU představují strategické rozhodnutí této země o směřování k evropské integraci, které se musí promítnout do hmatatelných výsledků v této zemi a do zvýšeného úsilí všech stran postoupit do druhé fáze Dohody o stabilizaci a přidružení;
- B. vzhledem k tomu, že Parlament je silným zastáncem evropské integrace Bosny a Hercegoviny;
- C. vzhledem k tomu, že pokrok dosažený v evropské a evropsko-atlantické integraci přispívá k bezpečnosti, stabilitě a hospodářské prosperitě země;
- D. vzhledem k tomu, že provádění smysluplných reforem, které zlepšují život obyvatel Bosny a Hercegoviny a usnadňují přistoupení k EU, vyžaduje zapojení všech politických představitelů, orgánů, institucí a činitelů Bosny a Hercegoviny;
- E. vzhledem k tomu, že jasné rozdělení odpovědnosti na vnitrostátní úrovni a intenzivní

---

⁸ Úř. věst. C 399, 24.11.2017, s. 176.

⁹ Úř. věst. C 363, 28.10.2020, s. 13.

¹⁰ Úř. věst. C 93, 9.3.2016, s. 52.

smysluplná spolupráce v dobré víře mezi různými úrovněmi správy mají zásadní význam;

- F. vzhledem k tomu, že pokrok Bosny a Hercegoviny na cestě ke vstupu do EU závisí na provedení 14 klíčových priorit uvedených ve stanovisku Komise k žádosti Bosny a Hercegoviny o členství v EU;
- G. vzhledem k tomu, že země nadále čelí mnoha problémům týkajícím se právního státu, demokratických institucí, lidských práv a základních svobod, veřejné správy, odpovědnosti, boje proti korupci a organizované trestné činnosti, svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků a fungujícího tržního hospodářství a že důvěryhodnost procesu rozšiřování se opírá o jednoznačné výsledky v těchto klíčových oblastech;
- H. vzhledem k tomu, že dne 9. září 2019 se v Sarajevu konal první „pochod hrdosti“ v zemi,
- I. vzhledem k tomu, že kultura a kulturní dědictví přispívají k posílení identity a podporují sociální soudržnost, stabilitu a porozumění ve společnosti; vzhledem k tomu, že kulturní dědictví je samo o sobě hodnotou;
- J. vzhledem k tomu, že přetrvávající problémy v procesu usmíření by měly být řešeny důrazněji;
- K. vzhledem k tomu, že Bosna a Hercegovina je tranzitní trasou migrantů a s ohledem na obtížnou sociální a hospodářskou situaci a navzdory značné finanční podpoře ze strany EU jsou přijímací kapacity i nadále nedostatečné pro vhodné řešení závažné humanitární situace při plném dodržování lidskoprávních norem a základních práv osob, které potřebují mezinárodní ochranu, k zajištění integrované správy hranic a kontrole nelegálních migračních toků;
- L. vzhledem k tomu, že EU je největším obchodním partnerem Bosny a Hercegoviny a zdaleka nejvýznamnějším poskytovatelem finanční pomoci, což má pro tuto zemi zásadní význam;
- M. vzhledem k tomu, že pandemie COVID-19 zhoršila sociálně-ekonomickou situaci Bosny a Hercegoviny; vzhledem k tomu, že EU uvolnila 80,5 milionu EUR na pomoc Bosně a Hercegovině v boji proti onemocnění COVID-19 a na oživení po pandemii a až 250 milionů EUR na makrofinanční pomoc; vzhledem k tomu, že hospodářský a investiční plán pro západní Balkán usnadní dlouhodobé zotavení země z následků pandemie a bude pro něj důležitým základem;
  - 1. opakuje svou důraznou podporu evropské integraci Bosny a Hercegoviny a vyzývá Evropskou radu, aby i nadále podporovala její evropskou perspektivu, mimo jiné vysláním pozitivního politického signálu tím, že jí přizná status kandidátské země;
  - 2. vítá závazek Bosny a Hercegoviny pokročit na cestě do EU a zdůrazňuje pevnou podporu evropské integrace mezi obyvateli;
  - 3. připomíná, že Parlament důrazně podporuje přístup založený na zásluhách, který

spojuje plnění souboru kritérií s důslednou a důvěryhodnou podmíněností;

4. vítá kroky Bosny a Hercegoviny při řešení některých klíčových aspektů stanoviska Komise a její pokračující provádění Dohody o stabilizaci a přidružení, včetně pokroku dosaženého ohledně smíšeného parlamentního výboru, jakož i přijetí legislativních změn, které umožnily, aby se v Mostaru konaly v prosinci 2020 místní volby;
5. připomíná, že směřování k EU závisí na udržitelném míru, trvalé stabilitě, sociální soudržnosti a skutečném usmíření, které vyžaduje demokratický a multikulturní charakter Bosny a Hercegoviny; naléhavě vyzývá tuto zemi, aby urychlila účinné stíhání válečných zločinů podle revidované národní strategie pro vypořádání se s válečnými zločiny, a vyzývá k nestrannému a účinnému vyšetření těchto zločinů; odsuzuje všechny typy historického revizionismu, neprovádění rozsudků Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii a Mezinárodního soudního dvora, protiústavní, separatistickou, nacionalistickou a štvavou rétoriku a související činy, popírání nebo glorifikaci válečných zločinů spáchaných během války v 90. letech, včetně genocidy ve Srebrenici; naléhavě vyzývá k dlouho odkládanému řešení problému desetitisíců žen, které byly znásilněny nebo jinak sexuálně napadeny během válek v 90. letech;
6. potvrzuje svou důraznou podporu svrchovanosti, územní celistvosti a nezávislosti Bosny a Hercegoviny; odsuzuje prohlášení a návrhy, jejichž cílem je podkopat státnost a ústavní hodnoty Bosny a Hercegoviny, a opakuje, že je třeba, aby všechny orgány, instituce, všichni činitelé a političtí představitelé Bosny a Hercegoviny uvedli ústavu do souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech;

Usmíření

7. vítá úsilí místních a mezinárodních organizací, včetně Mezinárodní komise pro pohřešované osoby (ICMP), o objasnění případů více než 30 000 osob pohřešovaných během konfliktů v 90. letech na území bývalé Jugoslávie a více než 8 000 obětí genocidy ve Srebrenici; připomíná, že se stále pohřešuje více než 7 200 osob, a naléhavě vyzývá regionální a místní orgány a mezinárodní aktéry, aby zintenzivnili spolupráci a sdílení údajů v otázkách týkajících se pohřešovaných osob, nápravy pro civilní oběti války, včetně obětí sexuálního násilí, a aby zajistili bezpečný a trvalý návrat uprchlíků a vnitřně vysídlených osob pomocí přístupu ke zdravotní péči, vzdělávání a sociální ochraně; uznává, že při provádění přílohy VII Daytonské mírové dohody o uprchlících a vysídlených osobách bylo dosaženo určitého pokroku, byť jen nedostatečného; opakuje svou výzvu k vymýcení všech forem diskriminace vůči navraceným osobám; vyzývá k přijetí zákona zakazujícího popírání genocidy, holokaustu, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů;
8. vyzývá všechny orgány v celém regionu, aby ustavily regionální komisi, jejímž úkolem bude zjišťovat fakta o všech obětech válečných zločinů a dalších případech porušování lidských práv spáchaných na území bývalé Jugoslávie (RECOM) v období od 1. ledna 1991 do 31. prosince 2001, a to na základě významné činnosti odvedené koalicí pro RECOM;
9. zdůrazňuje význam práce Regionální kanceláře pro spolupráci mládeže (RYCO), která podporuje ducha usmíření a spolupráci mezi mladými lidmi v regionu prostřednictvím

výměnných programů mládeže, a vítá aktivní účast Bosny a Hercegoviny;

10. opakuje, že práce na procesu usmíření se musí zaměřovat na mladé lidi v zemi a začínat v raném věku, začleňovat usmíření do vzdělávacího procesu, a naléhavě proto vyzývá orgány na všech úrovních, aby zajistily inkluzivní a nediskriminační vzdělávání pro všechny děti bez ohledu na jejich etnický, kulturní nebo osobní původ, a to v souladu s usnesením Výboru ministrů Rady Evropy o provádění Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin Bosnou a Hercegovinou z roku 2019; poukazuje na možnost využít osvědčené postupy v oblasti integrace a inkluzivnosti přijaté multietnickými a multikulturními členskými státy;
11. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné ukončit segregaci ve vzdělávání, kterou ztělesňuje zejména pokračující diskriminační praxe „dvou škol pod jednou střechou“, která upevňuje etnické rozdíly, udržuje stereotypy a předsudky a posiluje nedůvěru tím, že brání kontaktům mezi studenty z různých prostředí; zdůrazňuje, že tato praxe je nejen zcela v rozporu se samotnou koncepcí usmíření, ale představuje také dlouhodobou hrozbu pro stabilitu a prosperitu země;
12. zdůrazňuje, že rozdíly ve výuce a učebnicích historie představují značnou hrozbu pro společné vnímání občanství a sociální soudržnosti, a vybízí k smysluplné harmonizaci všech tří vzdělávacích programů začleněním dovedností kritického myšlení a odstraněním kontrafaktuálního obsahu, který podporuje rozdělení;
13. vyzývá Komisi, aby vypracovala program na podporu udržitelné reformy vzdělávacího systému Bosny a Hercegoviny; zdůrazňuje, že kvalitní vzdělávání dává mladým lidem vizi a perspektivu pozitivní budoucnosti, pomáhá čelit odlivu mozků a nezaměstnanosti mladých; vyzývá k většímu zapojení do evropských vzdělávacích, kulturních a výzkumných programů, jako jsou Horizont Evropa, Kreativní Evropa a Erasmus +, a k jejich propagaci;
14. vyzývá činitele s rozhodovací pravomocí, aby Bosně a Hercegovině umožnili účast na příštím programu OECD pro mezinárodní hodnocení studentů (PISA) a aby provedli návrhy vyplývající z výsledků průzkumu PISA z roku 2018;
15. vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby napravila nerovný přístup k distančnímu vzdělávání, kvůli němuž bylo mnoho dětí během pandemie zbaveno práva na vzdělání;

Fungování demokratických institucí

16. naléhavě vyzývá všechny orgány, instituce, činitele a politické představitele Bosny a Hercegoviny, aby výrazně urychlili práci a spolupráci s cílem v plném rozsahu splnit 14 klíčových priorit uvedených ve stanovisku Komise k žádosti Bosny a Hercegoviny o členství v EU; vyzývá orgány, aby zmobilizovaly politickou vůli s cílem usnadnit posílenou spolupráci potřebnou k řešení krize vyvolané pandemií COVID-19 a aby upřednostňovaly činnost v oblastech demokratického fungování, právního státu, základních práv a reformy veřejné správy;
17. zdůrazňuje, že je třeba výrazně posílit spolupráci a výměnu údajů mezi jurisdikcemi na úrovni státu, samosprávných celků a kantonů ve všech oblastech politiky; konstatuje, že je naléhavě nutné posílit kapacitu země a její odborné znalosti, pokud jde o širokou

škálu otázek souvisejících s plněním jejich povinností vyplývajících z evropské integrace;

18. zdůrazňuje, že efektivní zřízení demokratických institucí, jejich nezávislé fungování a odpovědnost jsou zásadním rysem životaschopné demokracie a nezbytným předpokladem pro pokrok v procesu integrace do EU, včetně získání statusu kandidátské země; varuje, že rozdělovací a separatistická etnicko-nacionalistická a protiústavní rétorika a pokusy bránit fungování institucí podkopávají celostátní koordinaci a rozhodování o klíčových politikách a reformách, jakož i jednotu a trvalou stabilitu;
19. poukazuje na přijetí změn volebního zákona Bosny a Hercegoviny, které v roce 2020 umožnily občanům Mostaru poprvé od roku 2008 hlasovat v místních volbách, a vítá vytvoření nových místních orgánů; vyzývá městskou radu a starostu, aby plnili své demokratické mandáty; zdůrazňuje, že politická dohoda by neměla žádným způsobem oslabovat dlouhodobý cíl Unie odstranit rozdělení a zajistit znovusjednocení města; poukazuje na to, že jakákoli mediace EU nebo její pomoc při usnadňování dohod musí být řešeny v rámci demokraticky zvolených institucí v inkluzivním procesu, včetně opozičních stran a zástupců občanské společnosti, měly by zemi přibližovat mezinárodním standardům a měly by být ku prospěchu všem občanům, aniž by došlo k prohloubení etnického rozdělení;
20. vítá hlasování parlamentního shromáždění ze dne 22. července 2020 o jednacím řádu pro schůze Parlamentního výboru pro stabilizaci a přidružení (SAPC), které připravilo půdu pro jeho brzké formální přijetí druhým Parlamentním výborem pro stabilizaci a přidružení EU–Bosna a Hercegovina a pro plodnou parlamentní spolupráci;
21. připomíná, že po vstupu do Rady Evropy v roce 2002 se Bosna a Hercegovina zavázala řešit nedostatky v ústavním rámci, a to i harmonizací zákonů na úrovni kantonů a federace, a dosáhnout pokroku v reformách, díky nimž by se Bosna a Hercegovina stala plně funkčním a inkluzivním státem, který bude v plném rozsahu zaručovat práva všech občanů; zdůrazňuje, že institucionální reformy závisí na vůli a odhodlání orgánů, institucí, činitelů a politických představitelů v zemi dosáhnout skutečného a dlouho odkládaného pokroku v oblasti ústavních změn, což je součástí 14 klíčových priorit, a to nejlépe před všeobecnými volbami v roce 2022; naléhavě vyzývá mezinárodní společenství, aby usnadnilo podmínky a aktivně podporovalo inkluzivní dialog o změně ústavy, a to i v rámci institucí Bosny a Hercegoviny a mezi zvolenými představiteli Bosny a Hercegoviny, zprostředkovaný EU, zejména Parlamentem, do kterého se aktivně zapojuje občanská společnost a občané; trvá na tom, že tento dialog musí probíhat souběžně s prováděním dalších reforem;
22. naléhavě vyzývá Komisi, aby ve své příští výroční zprávě kladla větší důraz na uvedenou ústavní reformu;
23. vyzývá Komisi a Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ), aby zintenzivnily svou zprostředkující činnost v Bosně a Hercegovině s cílem posílit politický dialog a usmíření, a poskytnout rámec pro řešení dědictví minulosti a pro překonání rozdělení společnosti; vyzývá ke koordinovanému zapojení aktérů a institucí EU v Bosně a Hercegovině a k posílenému transatlantickému přístupu;

Právní stát

24. vyjadřuje politování nad nedostatečným pokrokem v reformách soudnictví, včetně provádění doporučení obsažených ve 14 prioritách obsažených ve stanovisku Komise a v Priebeho zprávě; opakuje, že je naléhavě nutné zlepšit profesionalitu a odpovědnost soudnictví s cílem zajistit jeho nezávislost na nepřípustném ovlivňování a vyřešit narůstající počet nevyřízených věcí, u nichž dosud nebylo zahájeno soudní řízení; zdůrazňuje, že tyto reformy mají zásadní význam pro to, aby země získala status kandidátské země, a jsou závislé pouze na nezbytné politické vůli;
25. naléhavě vyzývá k urychlenému schválení reformy Vysoké rady pro soudnictví a soudů Bosny a Hercegoviny v souladu s normami EU podle doporučení Komise a stanoviska Benátské komise, která by posílila nezávislost soudnictví Bosny a Hercegoviny prostřednictvím opatření v oblasti jmenování, hodnocení a integrity a disciplinárních opatření, mimo jiné prostřednictvím ověřování majetkových příznání;
26. zdůrazňuje, že je třeba umožnit jednotný výklad práva v celé zemi; naléhavě vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby zřídila právní orgán, který zajistí jednotný a harmonizovaný výklad práva, a připomíná, že je třeba zajistit nezávislý soudní přezkum zřízením odvolacího soudu druhého stupně;
27. vítá memorandum o porozumění týkající se zřízení společného koordinačního orgánu sdružení soudců a státních zástupců jakožto nástroje pro posílení nezávislosti, transparentnosti a odpovědnosti soudnictví a vyzývá všechna příslušná sdružení, aby se připojila;
28. naléhavě vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby zřídila společné kontaktní místo pro spolupráci s Europolem, posílila výměnu informací o trestné činnosti a podepsala dohodu o spolupráci s Eurojustem, která umožní účinnou výměnu soudních informací a sdílení důkazů;
29. vyzývá činitele Bosny a Hercegoviny s rozhodovací pravomocí, aby bezodkladně zajistili řádné fungování soudních orgánů, včetně procesu jmenování soudců federálního ústavního soudu;
30. vítá úsilí orgánů Bosny a Hercegoviny o předcházení radikalizaci, financování terorismu a zapojení jejich občanů v cizích válečných oblastech;
31. vyzývá k bezodkladnému přijetí kroků v boji proti rozsáhlé korupci a beztrestnosti ve veřejné sféře s cílem obnovit důvěru občanů v instituce; v této souvislosti konstatuje, že je důležité zavést účinné a důsledné mechanismy odrazování, prevence, odhalování, aktivního vyšetřování a sankcí v souladu s mezinárodními standardy a doporučeními Skupiny států proti korupci (GRECO);
32. vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby přijala novou celostátní strategii a akční plán pro boj proti korupci a aby zajistila odpovídající financování a účinné fungování, nezávislost a koordinaci orgánů pro předcházení korupci na všech úrovních s cílem umožnit neomezené vyšetřování a zaručit odpovědnost;
33. opakuje, že je třeba odstranit politické a administrativní vazby na organizovanou

trestnou činností, a to prostřednictvím jasných záruk a kontrol v oblasti boje proti korupci a zvýšené politické a správní transparentnosti a účinného stíhání případů korupce na vysoké úrovni se zvláštním zaměřením na řešení hospodářské a finanční trestné činnosti a trestné činnosti spojené se zadáváním veřejných zakázek, případů korupce v souvislosti s pandemií COVID a s financováním politických stran a kampaní; naléhavě vyzývá příslušné orgány, aby zahájily vyšetřování nelegálního obohacování veřejných činitelů;

34. vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby dokončila svůj právní rámec pro předcházení střetům zájmů a ochranu oznamovatelů;
35. zdůrazňuje, že je třeba zajistit jednotné celostátní profesní normy veřejné služby, a vyzývá k tomu, aby byly při jmenování a povyšování ve veřejném sektoru uplatňovány normy založené na zásluhách a transparentnost, což podpoří kulturu bezúhonnosti; vítá přijetí strategického rámce pro reformu veřejné správy, což umožní uvolnit související finanční prostředky EU; připomíná, že je třeba racionalizovat a harmonizovat veřejnou správu v celé zemi a zajistit transparentní, přiměřená a na zásluhách založená jmenování a výběrová řízení;

Základní práva

36. vyjadřuje své znepokojení nad situací v oblasti základních práv a vyzývá k přijetí účinnějších a komplexnějších celostátních strategií v oblasti lidských práv a boje proti diskriminaci, jakož i k přijetí opatření k potírání nesnášenlivosti mezi jednotlivými náboženstvími a etniky; zdůrazňuje, že je třeba náležitě předcházet diskriminaci a stíhat šíření nenávistných verbálních projevů na internetu i mimo něj, trestné činy z nenávisti a násilí vůči etnickým a náboženským menšinám, ženám, komunitě LGBTIQ+, jakož i migrantům a žadatelům o azyl, a podporovat sociální, vzdělávací a profesní začlenění menšin a zranitelných skupin obyvatel, včetně osob se zdravotním postižením a Romů v souladu s Poznaňským prohlášením o integraci Romů v rámci procesu rozšíření EU z roku 2019;
37. vítá úsilí zaměřené na podporu náboženské svobody, vzájemné úcty a mezináboženského dialogu, mimo jiné prostřednictvím Mezináboženské rady Bosny a Hercegoviny; naléhavě vyzývá příslušné orgány, aby neprodleně vyšetřily a stíhaly všechny trestné činy spáchané z náboženských důvodů;
38. trvá na tom, že skutečné usmíření není možné, pokud bude pokračovat segregace a diskriminace, a to i pokud jde o přístup k online a offline vzdělání, zaměstnání a sociálním právům, a vyzývá k přijetí opatření, která by zmírnila rozsáhlou diskriminaci určitých skupin; naléhavě vyzývá příslušné orgány, aby zajistily inkluzivní a nediskriminační vzdělávání pro všechny děti;
39. bere na vědomí pokrok v oblasti ochrany dětí, včetně provádění zákonů o ochraně a zacházení s dětmi a mladistvými v trestním řízení a o zřízení systému pěstounské péče; připomíná, že je třeba přijmout akční plán v oblasti ochrany dětí a další opatření, která zajistí uplatňování práva dětí na zdraví, vzdělání, ochranu, spravedlnost a rovné příležitosti prostřednictvím inkluzivního vzdělávání a prevence násilí páchaného na dětech;

40. zdůrazňuje, že je třeba zlepšit opatření zaměřená na násilí na základě pohlaví a domácí násilí, což jsou oblasti, kde se situace zhoršila kvůli pandemii COVID-19, a zajistit celostátní opatření, která by zaručila ochranu, podporu obětí, právní pomoc a bezpečné ubytování; naléhavě vyzývá orgány, aby harmonizovaly a uplatňovaly právní předpisy týkající se rovnosti žen a mužů a zajistily přiměřenou podporu obráncům práv žen a organizacím občanské společnosti; připomíná, že ve všech nástrojích EU pro financování vnější činnosti je třeba se zaměřit na rovnost žen a mužů a zlepšit přístup místních a malých organizací občanské společnosti k financování;
41. vybízí Bosnu a Hercegovinu, aby zintenzivnila svou činnost týkající se ochrany osob se zdravotním postižením a aby vypracovala a přijala strategii pro deinstitucionalizaci, která zajistí osobám se zdravotním postižením důstojný život; odsuzuje skutečnost, že zákon umožňuje, aby osoby se zdravotním postižením byly zbaveny právní způsobilosti, což jednoznačně porušuje Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením, jejímž signatářem je tato země; poukazuje na diskriminaci v oblasti podpory osobám se zdravotním postižením, jako je upřednostňování osob, jejichž zdravotní postižení souvisí s válkou;
42. zdůrazňuje, že je třeba zajistit účast občanů na demokratickém životě země prostřednictvím odpovídajícího a inkluzivního zapojení organizací občanské společnosti do procesu integrace do EU; vyzývá orgány, aby zajistily vytváření vhodného prostředí pro občanskou společnost prosazováním evropských norem v oblasti ochrany a podpory svobody sdružování a svobody shromažďování, a vyjadřuje politování nad veškerými selektivními omezeními; zdůrazňuje, že každý občan má právo uplatňovat svobodu projevu ve svém mateřském jazyce; vyzývá orgány, aby vypracovaly strategický rámec spolupráce s občanskou společností a aby v rámci inkluzivních politických dialogů zajistily smysluplné konzultace;
43. oceňuje vůbec první pochod Sarajevo Pride, který se konal dne 9. září 2019, a očekává, že nejnovější omezení kvůli pandemii nezabrání konání pochodu v blízké budoucnosti; připomíná, že je třeba zlepšit situaci osob LGBTIQ+, stíhat násilí a trestné činy z nenávisli vůči těmto osobám, jakož i podporovat jejich sociální začlenění a přijmout příslušný akční plán;
44. vítá skutečnost, že Bosna a Hercegovina podepsala Úmluvu Rady Evropy 108+, a naléhavě vyzývá orgány, aby podnikly právní kroky k zajištění standardů ochrany osobních údajů, které jsou v souladu se standardy EU;
45. oceňuje rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 4. října 2019 o zrušení článku 11 ústavy samosprávného celku Republiky srbské, kterým byl trest smrti zrušen v celé Bosně a Hercegovině; vyjadřuje však politování nad tím, že toto rozhodnutí, které je v souladu s jednou z klíčových priorit, muselo být uloženo soudem, místo toho, aby bylo výsledkem politického procesu;
46. vyjadřuje politování nad skutečností, že Bosna a Hercegovina i nadále porušuje Evropskou úmluvu o lidských právech tím, že nedodrží antidiskriminační rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v případech Sejdić-Finci, Zornić, Pilav a Šlaku týkajících se zajištění demokratické rovnosti občanů ve volebním procesu v této zemi, což je předpokladem pro zahájení jednání o přistoupení; vyzývá k bezodkladnému

provedení rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu Bosny a Hercegoviny; konstatuje, že volební proces se i nadále vyznačuje nedostatky, a opakuje, že prostřednictvím požadovaných ústavních změn je naléhavě třeba řešit skutečnost, že právo být volen je diskriminujícím způsobem omezováno na základě etnické příslušnosti a trvalého pobytu;

47. vyzývá orgány, instituce, činitele a politické představitele, aby obnovili inkluzivní jednání o volební reformě, a vyjadřuje politování nad jejich neochotou provést tato rozhodnutí a odstranit všechny formy nerovnosti a diskriminace ve volebním procesu; zdůrazňuje, že bylo možné dosáhnout dohody o volbách v Mostaru, což svědčí o politické vůli dosáhnout kompromisu, a zdůrazňuje, že žádná dohoda o volebních otázkách nesmí být zneužívána k jiným účelům, než jaké stanovil Evropský soud pro lidská práva; zdůrazňuje, že je třeba provést tyto změny pokud možno před všeobecnými volbami v roce 2022, zajistit dostatečně rozmanité politické zastoupení na všech úrovních správy a zajistit, aby volby probíhaly v souladu s evropskými standardy, a to prováděním doporučení OBSE/ODIHR a příslušných doporučení Benátské komise;
48. vyzývá k důkladnému prošetření údajných volebních nesrovnalostí, včetně podvodů při registraci voličů, krádeže identity, překážek v nezávislém pozorování voleb a nezákonného politického nátlaku na voliče a ústřední volební komisi Bosny a Hercegoviny během komunálních voleb v roce 2020, včetně voleb v Mostaru; vyzývá k přijetí opatření, která by zajistila řádné fungování ústřední volební komise;
49. vyjadřuje politování nad pokračujícím politickým a finančním tlakem na sdělovací prostředky a jejich instrumentalizací, které se během pandemie COVID-19 ještě zvýšily a ohrožují svobodu projevu a pluralitu sdělovacích prostředků; vyjadřuje znepokojení nad prostředím, které je nepřátelské vůči nezávislým sdělovacím prostředkům, a naléhavě vyzývá orgány, aby účinně vyšetřovaly a stíhaly případy verbálního i fyzického vyhrožování a útoků namířených proti všem novinářům a pracovníkům sdělovacích prostředků; naléhavě vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby zavedla mechanismus pro shromažďování a výměnu informací o porušování svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků v celé zemi v souladu s příslušným memorandem o porozumění podepsaným s OBSE;
50. opět vyzývá k přijetí účinných legislativních opatření, která by zajistila transparentnost vlastnické struktury vydavatelství a sdělovacích prostředků, spolu s pravidly týkajícími se dotací a reklamy; trvá na tom, že by měla být přijata účinná opatření proti nenávislným projevům na internetu i mimo něj;
51. připomíná, že je třeba zajistit udržitelné financování, nezávislost, objektivitu a finanční transparentnost celostátního veřejnoprávního vysílání (BHRT), provozovatelů veřejnoprávního vysílání na úrovni samosprávných celků a regulačního orgánu v oblasti komunikací;
52. připomíná, že vysoce kvalitní vícejazyčný obsah ve všech úředních jazycích Bosny a Hercegoviny je nezbytnou součástí skutečné plurality sdělovacích prostředků, která by přispěla k ochraně kulturní rozmanitosti v zemi; vybízí k vytvoření nadnárodního a vícejazyčného veřejnoprávního subjektu vysílání, který by spojoval lidi a podporoval mír a usmíření mezi státy jihovýchodní Evropy, a to po vzoru ARTE;

53. připomíná, že je důležité zajistit svobodu sdělovacích prostředků a podporovat kvalitní žurnalistiku, ověřování faktů a mediální gramotnost s cílem bojovat proti propagandě, dezinformacím a falešným zprávám, a vybízí k zavedení mediální, informační a digitální gramotnosti do vzdělávacích programů; trvá na tom, že EU musí posílit svou komunikační strategii s cílem aktivně a účinně bojovat proti dezinformačním kampaním a zahraničnímu vměšování; konstatuje, že zkreslováním faktů a využíváním etnických a náboženských rozdílů usilují určití zahraniční aktéři o oslabení reforem, podněcování rozdílů, které ohrožují jednotu země, jakož i o snížení důvěryhodnosti EU a její činnosti v tomto regionu, zejména pokud jde o celý proces rozšíření a finanční pomoc během pandemie koronaviru, a ohrožují tak stabilitu Bosny a Hercegoviny a její evropskou integraci; vyzývá EU, aby poskytla příslušným orgánům Bosny a Hercegoviny další finanční i jinou pomoc s cílem zvýšit schopnost země čelit této hrozbě;
54. vyzývá k tomu, aby byla veřejnost řádně informována o procesu integrace do EU, který je mimo jiné i projektem usmíření a rozvíjení politické kultury založené na kompromisu a vzájemném porozumění;
55. vyzývá ESVČ a Komisi, aby zlepšily koordinaci a zabývaly se dezinformacemi a hybridními hrozbami, které se snaží oslabit evropskou perspektivu regionu, a to tím, že strategicky zdůrazní význam EU pro občany v tomto regionu;
56. je znepokojen zvýšeným migračním tlakem na Bosnu a Hercegovinu a nepřiměřenými podmínkami přijímání, které způsobily vážnou humanitární situaci; vyzývá orgány Bosny a Hercegoviny, aby usilovaly o smysluplná, udržitelná, okamžitá a dlouhodobá řešení situace, a to prostřednictvím koordinované, strategické a celostátní reakce, účinné interinstitucionální koordinace a zlepšení kapacit pro správu hranic a přijímání, s cílem poskytnout přístup k humanitární pomoci a důstojným základním životním podmínkám, včetně zvláštních záruk pro nezletilé osoby bez doprovodu, přístupu k odpovídajícímu ubytování a ochrany dětí; vyzývá ke spravedlivému sdílení odpovědnosti na celém území Bosny a Hercegoviny, zabránění politizaci a k zajištění odpovídající podpory místním společenstvím, která poskytují dočasná přijímací střediska; naléhavě vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby uzavřela dohodu s Evropským podpůrným úřadem pro otázky azylu (EASO) s cílem posílit kapacitu pro vyřizování žádostí o azyl a zlepšit spolupráci s EU, včetně přesídlení jakožto bezpečné a legální cesty pro osoby žádající o mezinárodní ochranu;
57. vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby dále posilovala spolupráci v oblasti mezinárodní ochrany osob v nouzi, pracovala na řešeních založených na solidaritě a zabránila porušování mezinárodního práva, k němuž údajně dochází, například podle zpráv o navracení osob na hranicích Bosny a Hercegoviny; vyzývá Komisi, aby zavedla mechanismus nezávislého monitorování a vyšetřování; vyzývá Komisi, agentury EU a mezinárodní organizace, aby aktivně spolupracovaly s bosenskými orgány s cílem vytvořit fungující a udržitelný migrační a azylový systém; vyzývá Komisi, agentury EU a mezinárodní organizace, aby Bosně a Hercegovině poskytly další operativní, technickou, logistickou a finanční pomoc s cílem zajistit odpovídající přijímací kapacity a podmínky v celé zemi, nejlépe na místech vstupu migrantů do země, přístup k účinnému azylovému řízení, posílit kapacitu pro vyřizování příchozích migrantů a žádostí o azyl a případně vést řízení o navracení v souladu s mezinárodními a evropskými normami; vyzývá k posouzení příslušných finančních prostředků s cílem

zajistit, aby transparentní, podmíněná a důvěryhodná pomoc EU pro potřeby migrace sloužila svému účelu a dostala se k zamýšleným příjemcům;

58. naléhavě vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby zvýšila své úsilí v boji proti přeshraniční trestné činnosti, zejména obchodování s lidmi, střelnými zbraněmi a drogami, a to posílením strategické spolupráce se sousedními zeměmi a příslušnými agenturami EU (Europol, Eurojust, Frontex); vyzývá zemi, aby zajistila rychlé podepsání a ratifikaci dohody s Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) o postavení jednotek, která byla uzavřena dne 5. února 2019 a která by umožnila lepší ochranu hranic při plném dodržování základních práv a zároveň pomáhala v boji proti přeshraniční trestné činnosti, včetně pašování osob zločineckými organizacemi a bránila nelegálnímu přistěhovalectví;
59. vyzývá ke koordinované, strategické a transparentní celostátní reakci na aktuální zdravotní krizi a k přijetí nediskriminačních opatření ke zmírnění pandemie a oživení po pandemii, která by řešila specifické potřeby žen, menšin a zranitelných skupin, včetně migrantů a uprchlíků;
60. vyzývá k aktivnější výměně informací a údajů o pandemii a k přijetí naléhavých a konkrétních opatření, která by řešila těžkou situaci žen ve všech oblastech života, která se během pandemie dále zhoršila, včetně domácího násilí;
61. připomíná pomoc, kterou EU poskytuje v souvislosti s pandemií COVID ke zvládnutí akutní situace v zemi, včetně nových úvěrových záruk ve výši 12 milionů EUR na podporu malých a středních podniků; vybízí Bosnu a Hercegovinu, aby plně využívala mechanismů Unie, včetně dohody o společném zadávání veřejných zakázek na zdravotnické vybavení; zdůrazňuje důležitost evropské solidarity, vyzývá Komisi a členské státy, aby zemím západního Balkánu přidělily dostatečný počet vakcín proti onemocnění COVID-19 a podporovaly jejich připravenost k očkování a jeho provádění; vítá v tomto ohledu osvobození od vývozních povolení a balíček, který umožní Bosně a Hercegovině a dalším zemím západního Balkánu, aby nakonec těžily z předběžných dohod EU o nákupu;
62. zdůrazňuje, že je třeba, aby bosenské orgány zajistily rovnováhu mezi základními právy a svobodami a nezbytnými omezeními v důsledku pandemie, zejména pokud jde o svobodu shromažďování a svobodu projevu; domnívá se, že krátkodobá opatření, která řeší zpomalení tempa v oblasti obchodu, služeb, dopravy, výroby a cestovního ruchu v souvislosti s pandemií, by neměla narušovat provádění dlouhodobých reforem;
63. připomíná, že nedostatky v oblasti právního státu spolu s roztržitostí a špatným fungováním produktového trhu a trhu práce narušují fungování tržního hospodářství a brání hospodářskému růstu a přílivu přímých zahraničních investic;

Sociálně-ekonomické reformy

64. vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby posílila sociálně-ekonomická opatření a aktivní opatření na trhu práce, například odborné vzdělávání a přípravu, která umožní snížit dlouhodobou nezaměstnanost, včetně nezaměstnanosti žen a mladých lidí, s cílem řešit demografický pokles a nejakutnější odliv mozků v regionu, zejména ve zdravotnictví a v odvětví IT, tím, že bude více investovat do vzdělávání, včetně odborného vzdělávání

a přípravy, řešit nesoulad mezi vzděláváním a potřebami trhu práce a bojovat proti diskriminaci v zaměstnání; vítá v tomto ohledu stěžejní iniciativu záruky pro mladé lidi jako součást hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán, jejímž cílem je zajistit kvalitní pracovní příležitosti, další vzdělávání a stáže pro mladé lidi;

65. vyzývá orgány, aby posílily opatření k zajištění sociální soudržnosti, snižování chudoby a nerovnosti, přístupu ke zdravotní péči a sociální ochraně, harmonizovaly právní předpisy týkající se mateřské a otcovské dovolené ve všech samosprávných celcích a kantonech, předcházely diskriminaci na základě pohlaví a sexuálnímu obtěžování na pracovišti a podporovaly sociálně-ekonomický dialog mezi sociálními partnery;
66. naléhavě žádá orgány, aby upřednostňovaly opatření zaměřená na posílení hospodářské diverzifikace, digitalizace a boje proti neformální ekonomice a zároveň aby rozvíjely účinné a transparentní mechanismy pro trh s energií, dopravní infrastrukturu, udržitelný cestovní ruch a podporu malých a středních podniků;
67. zdůrazňuje, že je naléhavě nutné vytvořit jednotný celostátní hospodářský prostor, mimo jiné zjednodušením, centralizací a harmonizací postupů registrace podniků, udělování licencí, povolení a vyhlášení insolvence; zdůrazňuje velký potenciál digitalizace pro rozvoj hospodářství Bosny a Hercegoviny;
68. připomíná, že je nezbytné plně provést opatření stanovená v programu hospodářských reforem Bosny a Hercegoviny na období 2020–2022 a v politických pokynech na základě dialogu o hospodářských a finančních otázkách;
69. znovu vyzývá k přijetí celostátní strategie pro správu veřejných financí a ke zvýšení rozpočtové transparentnosti v Bosně a Hercegovině, která by umožnila poskytování rozpočtové podpory z prostředků EU; připomíná, že je třeba podporovat udržitelnost veřejného dluhu a úsilí o konsolidaci rozpočtu; vyjadřuje politování nad spory mezi samosprávnými celky, které se týkají fungování jednotného systému nepřímých daní; připomíná, že je třeba zajistit ucelenou a transparentní restrukturalizaci a depolitizaci veřejných společností v celé zemi, což povede k lepší správě a transparentnosti; zdůrazňuje, že je třeba zřídit veřejně přístupný rejstřík podniků ve vlastnictví státu;
70. vyzývá k účinnému fungování Rady pro hospodářskou soutěž a Rady pro státní podporu a prosazování jejich rozhodnutí a k provádění strategie pro prosazování práv duševního vlastnictví; zdůrazňuje, že nezávislost centrální banky a jejích rezerv je klíčová pro makroekonomickou stabilitu; připomíná, že je třeba zajistit včasné, komplexní a vysoce kvalitní celostátní statistiky;
71. naléhavě vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby aktivně podporovala regionální hospodářskou integraci na západním Balkáně, a podporuje návrh na snížení poplatků za roaming v regionu; bere na vědomí prodloužení obchodních preferencí EU pro západní Balkán do 31. prosince 2025, což přispěje k udržitelnému hospodářskému rozvoji zemí západního Balkánu;
72. naléhavě vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby v plném rozsahu přijala zákon o celní politice, prováděla obchodní aspekty regionálního hospodářského prostoru a dokončila kroky nezbytné k dokončení jejího přistoupení k WTO;

Propojení, energetika a životní prostředí

73. vítá úsilí Komise o strategičtější investování na západním Balkáně prostřednictvím specializovaného hospodářského a investičního plánu a uznává jeho význam pro posílení regionální a přeshraniční spolupráce; zdůrazňuje, že investice hospodářského a investičního plánu musí být v souladu s cíli Pařížské dohody a klimatickými cíli EU a musí zahrnovat předběžná posouzení dopadu na životní prostředí; uznává potenciál hospodářského a investičního plánu přispívat k usnadnění sociálního rozvoje a dlouhodobého oživení po pandemii a zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby finanční prostředky EU obsahovaly jak pobídky, tak podmíněnost a účinně přispívaly k posílení demokracie, řádné veřejné správy, právního státu a základních práv pro všechny obyvatele Bosny a Hercegoviny;
74. připomíná, že předvídatelné předvstupní financování je podmíněno účinnými metodami koordinace a prováděním celostátních strategií a reforem; poukazuje na potřebu zlepšit absorpční kapacitu předvstupní pomoci; zdůrazňuje, že přidělování finančních prostředků by mělo být prováděno transparentním, účinným, odpovědným, nepolitickým a nediskriminačním způsobem; naléhavě vyzývá orgány Bosny a Hercegoviny na všech úrovních a další příjemce finančních prostředků Unie, aby zvýšili transparentnost a viditelnost činnosti Unie a odpovídajícím způsobem komunikovali o přidané hodnotě podpory poskytované Unií;
75. doporučuje zaměřit se na udržitelné a inkluzivní prorůstové veřejné investice, projekty v oblasti energetiky a infrastruktury zvyšující propojení, multimodalitu dopravy a bezpečnost silničního provozu, a to v plném souladu s pravidly pro státní podporu, zadávání veřejných zakázek a sociálně-ekologický dopad, včetně provádění směrnic o posuzování vlivů na životní prostředí a strategickém posuzování vlivů na životní prostředí;
76. naléhavě žádá orgány Bosny a Hercegoviny, aby zlepšily soulad s normami a politickými cíli EU v oblasti ochrany klimatu a energetiky a usnadnily zelenou a digitální transformaci; požaduje, aby byla upřednostněna opatření omezující ničení životního prostředí a snižující environmentální rizika pro zdraví;
77. vítá přijetí zelené agendy pro západní Balkán, která musí podněcovat přechod k oběhovému hospodářství a přijetí opatření nezbytných k zachování a ochraně environmentálně citlivých oblastí;
78. naléhavě vyzývá příslušné orgány, aby vypracovaly vnitrostátní energetickou strategii, která zaručí plný soulad s Pařížskou dohodou a příslušnými klimatickými cíli EU a cíli EU v oblasti biologické rozmanitosti a jejich uplatňování; zdůrazňuje, že je třeba zavést mechanismus pro stanovení ceny uhlíku jako prostředek k účinné dekarbonizaci v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu a politickými závazky prohlášení přijatého v Sofii v roce 2020;
79. vyzývá Bosnu a Hercegovinu, aby zvýšila úsilí o zachování biologické rozmanitosti, neboť se jedná o jednu ze zemí s největší rozmanitostí rostlinných a živočišných druhů v Evropě; naléhavě vyzývá orgány Bosny a Hercegoviny, aby konzultovaly sociálně a ekologicky citlivé projekty s místními komunitami, občanskou společností a nezávislými odborníky;

80. vyzývá k intenzivnějšímu, harmonizovanému a důslednému celostátnímu úsilí o zlepšení kvality ovzduší v souladu s *acquis* EU v oblasti snižování znečištění ovzduší a snížení škodlivých přeshraničních emisí; bere na vědomí skutečnost, že emise oxidů dusíků v Bosně a Hercegovině ve velkých spalovacích zařízeních jsou nyní v souladu s právními předpisy EU, a naléhavě vyzývá k rychlému přijetí opatření s cílem napravit porušování emisních stropů pro tuhé znečišťující látky a oxid siřičitý;
81. zdůrazňuje, že je třeba zvýšit udržitelnost odvětví výroby energie posílením energetické účinnosti a diverzifikace prostřednictvím udržitelného využívání obnovitelných zdrojů; připomíná, že přílišné spoléhání na uhlí zpomaluje již opožděný přechod na energii z obnovitelných zdrojů; naléhavě vyzývá orgány, aby podnikly kroky k postupnému ukončení provozu neúčinných a znečišťujících uhelných elektráren; připomíná, že je třeba zavést mechanismus „spravedlivé transformace“;
82. vítá provedení nařízení o kodexu pro propojení elektroenergetických sítí a provedení a uplatňování nařízení (EU) č. 1227/2011 (nařízení REMIT) do vnitrostátního rámce pro elektřinu a vyzývá orgány, aby uplatňovaly stejný režim bezúhonnosti i v odvětví zemního plynu;
83. naléhavě vyzývá zemi, aby přijala celostátní zákon o regulačním orgánu pro elektřinu a zemní plyn, přenosové soustavně a trhu s elektřinou a aby provedla vnitrostátní opatření týkající se energetické účinnosti a výroby energie z obnovitelných zdrojů, a zajistila tak plnění povinností stanovených třetím energetickým balíčkem a Smlouvou o založení Energetického společenství; naléhavě vyzývá orgány zemí západního Balkánu, aby přispěly k regionální propojenosti tím, že budou usilovat o dokončení regionálního trhu s energií, a zdůrazňuje, že skutečnost, že Bosna a Hercegovina nedodrží související *acquis* Společenství v odvětvích elektřiny a plynu, ohrožuje vyhlídky na regionální integraci odvětví energetiky;
84. zdůrazňuje, že plánování a výstavba ekologicky citlivých projektů, jako je rozvoj hydroelektráren, musí být v souladu s mezinárodními normami a normami EU pro posuzování dopadů a ochranu životního prostředí; zdůrazňuje, že je třeba předcházet trestným činům proti životnímu prostředí a účinně je stíhat, posílit inspekční dohled a bojovat proti nelegální výstavbě;
85. vyzývá k přijetí kroků, které umožní udržitelné procesy nakládání s odpady jako součást informačního systému pro nakládání s odpady, povedou ke zřízení vhodných recyklačních zařízení a zabrání nelegálnímu ukládání odpadů;
86. připomíná, že je třeba zlepšit připravenost na jevy spojené se změnou klimatu, zejména záplavy a sucho; připomíná, že Bosna a Hercegovina dosud nezavedla integrovaný informační systém civilní ochrany;

Zahraniční politika a bezpečnost

87. naléhavě žádá Bosnu a Hercegovinu, aby pokračovala v postupném sladění se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou (SZBP), které dosáhlo 70% úrovně, neboť představuje podstatnou složku členství EU; důrazně naléhá na Bosnu a Hercegovinu, aby se připojila ke všem rozhodnutím Rady o zavedení omezujících opatření EU;

88. vyzývá k posílení dobrých sousedských vztahů a ke zvýšenému úsilí o vyřešení všech otevřených dvoustranných otázek, jakými jsou vymezení hranic s Chorvatskem a Srbskem a normalizace vztahů s Kosovem;
89. vítá příspěvek Bosny a Hercegoviny k výcvikovým misím společné bezpečnosti a obranné politiky EU (SBOP), její účast na Akčním plánu členství v NATO a příspěvek k misi NATO „Rozhodná podpora“ v Afghánistánu; vítá také podepsání společného plánu EU a Bosny a Hercegoviny týkajícího se opatření souvisejícího s iniciativou partnerství skupiny G7 pro uplatňování rezoluce OSN 1325 o ženách, míru a bezpečnosti;
90. je pevně přesvědčen, že lepší komunikace o závazku EU vůči tomuto regionu má zásadní význam pro boj proti nepříznivým zahraničním vlivům;
91. zdůrazňuje, že je třeba, aby EU a Spojené státy posílily své partnerství a koordinaci na západním Balkáně s cílem dosáhnout pokroku v klíčových reformách, zlepšení veřejné správy a usmíření;
92. vítá skutečnost, že v zemi pokračuje operace EUFOR Althea a že silám EUFOR byl prodloužen mandát do listopadu 2021; oceňuje činnost operace EUFOR Althea, která připravila cestu k míru, stabilizaci a evropské integraci Bosny a Hercegoviny; připomíná, že tato mise stále hraje klíčovou úlohu pro bezpečnost a stabilitu Bosny a Hercegoviny a regionu;
93. oceňuje, že EUFOR zůstává plně funkční a nadále zemi podporuje navzdory problémům způsobeným pandemií COVID-19; vyjadřuje politování nad vystoupením Spojeného království z operace Althea; s potěšením očekává nadcházející strategický přezkum této operace a zdůrazňuje, že by si tato operace měla ponechat své zpravodajské prostředky a pohotově dostupné rezervy;
94. vítá pokračující a soustavné úsilí vyvíjené v oblasti likvidace zbraní, střeliva, výbušnin a odminování a připomíná význam jeho řádného financování; vyzývá k další podpoře EU a mezinárodních organizací s cílem zajistit, aby bylo možné zintenzivnit odminování, díky čemuž by Bosna a Hercegovina mohla být zbavena těchto pozůstatků válečných let;
95. zdůrazňuje, že je důležité zvýšit úsilí v boji proti obchodování s ručními palnými a lehkými zbraněmi v Bosně a Hercegovině a v tomto regionu; oceňuje proto přijetí strategie Bosny a Hercegoviny pro kontrolu ručních palných a lehkých zbraní na období 2021–2024 a jejího akčního plánu a odpovídající francouzsko-německou iniciativu zahájenou v roce 2018 a vybízí orgány Bosny a Hercegoviny, aby se za podpory EU plně a rozhodně zavázaly k jejich provádění;
96. vyzývá k vytváření nových příležitostí pro strategický a politický dialog na vysoké úrovni se zeměmi západního Balkánu vedený prostřednictvím pravidelných summitů EU a zemí západního Balkánu s cílem posílit politické zapojení do procesu rozšíření a zajistit silnější vedení a větší zapojení na vysoké úrovni, jak stanoví revidovaná metodika rozšíření;
97. znovu potvrzuje svůj postoj, že zástupci Bosny a Hercegoviny a jiných zemí západního

Balkánu by měli být náležitě a aktivně zapojeni do Konference o budoucnosti Evropy, a to jak na úrovni vlády, tak na úrovni občanské společnosti, včetně mladých lidí;

◦

◦ ◦

98. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, Předsednictvu Bosny a Hercegoviny, Radě ministrů Bosny a Hercegoviny, Parlamentnímu shromáždění Bosny a Hercegoviny, vládám a parlamentům Federace Bosny a Hercegoviny, Republiky srbské a Distriktu Brčko a vládám deseti kantonů Bosny a Hercegoviny.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Evropský parlament bezpochyby důrazně podporuje evropské směřování Bosny a Hercegoviny. Tato země patří historicky i geograficky k srdci Evropy. Etnická a náboženská rozmanitost je obsažena v samotné DNA Evropské unie, a proto je budoucí integrace Bosny a Hercegoviny více než přirozená a žádoucí.

V období, kterého se týká tato zpráva, bylo jasné, že je ještě třeba provést zásadní reformy, aby Bosna a Hercegovina dosáhla požadovaného statusu kandidátské země. S ohledem na obzvláště naléhavou situaci způsobenou pandemií COVID-19 je však třeba uznat, že došlo k určitému pokroku.

Zpravodaj se nicméně domnívá, že je možné dosáhnout lepších výsledků, a to i rychleji, vzhledem k tomu, že většina naléhavě potřebných reforem závisí výhradně na politické vůli a odhodlání politických vůdců a institucí v zemi.

Institucionální reformy nelze považovat za nemožné, neboť existují příklady osvědčených postupů a mezinárodních norem, které je možné následovat. Ústavní a volební reformy přitom závisejí na těžce politické vůli a mohou se inspirovat i příklady jiných zemí, zejména členských států EU. Bosna a Hercegovina není jediným multietnickým státem na světě. Budoucí reforma musí zaručit respektování pluralitní povahy země a zároveň zajistit funkční a životaschopnou demokracii, v níž si všichni občané budou rovni.

EU by měla být nápomocna při zprostředkovávání interního dialogu potřebného k dosažení cílů, které Bosně a Hercegovině zajistí status kandidátské země a další pokrok na cestě do Evropy. Ačkoli jsou institucionální a ústavní záležitosti nejnaléhavější, musí mít orgány na paměti, že hlavním cílem požadovaných reforem je zajistit všem bosenským občanům plné požívání práv a lepší život. Zpravodaj v tomto ohledu oceňuje podporu, kterou EU poskytuje této zemi, konkrétně pomoc při hospodářském oživení a úsilí vyvíjené na podporu vytváření lepších podmínek pro mladé lidi, jež je mají motivovat k tomu, aby neodcházeli do zahraničí.

Zpravodaj se domnívá, že oblastí, v níž musí Bosna a Hercegovina vyvinout zvláštní úsilí, aby měla šanci uspět jako demokratická a prosperující společnost, je vzdělávání. V Bosně a Hercegovině musí urychleně proběhnout reforma vzdělávacího systému, která všem bosenským dětem a mladým lidem zaručí rovný přístup ke vzdělání a zároveň odstraní jakoukoli etnickou segregaci. Není možné připustit, aby se společnost zakládala na etnické segregaci, kdy odlišný původ znamená odlišný vzdělávací program a různé příležitosti. Vzdělávací systém by se měl rozhodně stát prioritou, což si přirozeně vyžádá širokou a důslednou podporu ze strany evropských orgánů.

Zpravodaj by rád vyjádřil své uznání všem zástupcům, činitelům, místním a mezinárodním zúčastněným stranám a organizacím občanské společnosti, s nimiž mohl spolupracovat a jejichž poznatky znamenaly významný přínos pro jeho práci.

INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

Datum přijetí	27.5.2021
Výsledek konečného hlasování	+: 50 -: 8 0: 12
Členové přítomní při konečném hlasování	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Fabio Massimo Castaldo, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Tanja Fajon, Anna Fotyga, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Andrzej Halicki, Sandra Kalniete, Karol Karski, Dietmar Köster, Stelios Kouloglou, Maximilian Krah, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Antonio López-Istúriz White, Claudiu Manda, Lukas Mandl, Thierry Mariani, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Javier Nart, Gheorghe-Vlad Nistor, Urmas Paet, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Giuliano Pisapia, Thijs Reuten, Jérôme Rivière, María Soraya Rodríguez Ramos, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Jacek Saryusz-Wolski, Andreas Schieder, Radosław Sikorski, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Hilde Vautmans, Harald Vilimsky, Idoia Villanueva Ruiz, Viola Von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Željana Zovko
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Assita Kanko, Andrey Kovatchev, Paulo Rangel, Mick Wallace

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

50	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Michael Gahler, Andrzej Halicki, Sandra Kalniete, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, Lukas Mandl, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Gheorghe-Vlad Nistor, Paulo Rangel, Radosław Sikorski, Isabel Wiseler-Lima
Renew	Petras Auštrevičius, Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Urmas Paet, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Tanja Fajon, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Claudiu Manda, Sven Mikser, Demetris Papadakis, Giuliano Pisapia, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Sergei Stanishev
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola Von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Salima Yenbou
NI	Fabio Massimo Castaldo, Márton Gyöngyösi

8	-
ID	Maximilian Krah, Thierry Mariani, Jérôme Rivière, Harald Vilimsky
PPE	Sunčana Glavak, Željana Zovko
S&D	Tonino Picula
NI	Kostas Papadakis

12	0
ECR	Anna Fotyga, Assita Kanko, Karol Karski, Jacek Saryusz-Wolski, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi
The Left	Stelios Kouloglou, Manu Pineda, Idoia Villanueva Ruiz, Mick Wallace

Význam zkratek:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se